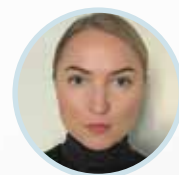

Saame tuttavaks – eesti arst ja arstiteadlane Urmas Siigur

Ajakirja Eesti Arst peatoimetaja **Urmas Siigur** jagab Laborimedit siini ajakirjale huvitavaid seiku enda elust – õpingutest, teadustööst, Maarjamõisa Haigla laboriosakonna juhatamisest, Tartu Ülikooli Kliinikumi loomisest ja juhtimisest ning paljust muustki.

Tekst:
Britta Sepp

Urmas on sündinud ja üles kasvanud Tartu linnas ning nagu nõukogude ajal ankeeti kirjutati – “teenistujate perekonnas”. “Olen esimese põlve tartlane. Isa on pärit Sindist ja ema Viljandimaalt. Minu vanematest said tartlased pärast ülikooli lõpetamist. Hariduselt on mõlemad juristid. Isa on praegu emeriitprofessor ja ema pensionär.”

Kooliteed alustas Urmas 1964. aastal Miina Härma nimelises Tartu II keskkoolis. Mõni aasta enne seda oli kool saanud inglise keele kallaku ja oli tol ajal ning on ka praegu üks Tartu parimatest koolidest. Sealt sai ta tugeva aluse nii reaalkooli kui humanitaarainetes.

Urmas oli tubli olümpiaadidel käija ja neid jagus kirjandusest keemia ja füüsikani. “Üldiselt olin ma viiemees, aga oli kaks ainet, millega ma “sina” peale ei saanudki – kehaline kasvatus ja vene keel. Need jäid ka ainsateks nel-

jadeks minu lõputunnistusel. Mõlema puhul jätsid jälje ilmselt nii õpetamise metoodika kui ka pedagoogid. Kehalise puhul oli pühadus VTK (valmis tööks ja kaitseks) oma normidega. Mulle meeldis näiteks suusatada ja ujuda. Need aga ei olnud VTK alad.

Seoses kehalise kasvatuses meenub, et sain õpetajalt ükskord kiita. Sisenedes võimlase pühkisin ukse ees oleval kalsul jalad puhtaks, mispeale õpetaja lausus: “Siigur, sa elad vist eramajas? Teised astuvad sopaste jalgadega pigem lapist üle.” Vene keele grammatika finessidest nagu “*soveršennõi*” ja “*nesoveršennõi vid*” sain aru alles pärast kooli lõpetamist, kui keegi nende erinevuse lihtsal moel lahti rääkis.”

Tudengiolu täis tööd ja lusti

Ülikooli tuli Urmasel minna igal juhul, sest vastasel juhul oleks ees oodanud vene armee. Erialavalik sai tehtud pigem välistamise meetodil.

“Kindlasti ei soovinud ma minna õppima midagi, mis oleks seotud poliitikaga, nt juura, ajalugu, majandus vms. Varasemalt ei olnud meie peres arste olnud, kuid just meditsiin näis olevat mõistlik alternatiiv. Mõeldud-tehtud ja nii erialavalik langetatud saigi.”

Tudengiolu oli laias laastus üsna sarnane praegusega – täis nii tööd kui lusti. Urmase sõnul oli ta läbi kogu studiumi “kõrgendik”. See tähendab, et kuna kõik tema hinded olid viied ja arvestused õigel ajal sooritatud, sai ta kõrgendatud stipendiumi ehk 40 rubla asemel 50 rubla kuus. Võrdluseks saab öelda, et miinimumpalk oli toona 60 rubla ja tööle asuva arsti palk 110 rubla. 50-eurone stipendium võimaldas äraelamist.

Erinevalt praegusest põlvkonnast abielluti tol ajal varakult ja laste saamine ülikooli ajal oli üsna tavaline. Nii

abiellus ka Urmas teisel kursusel oma rühmakaaslasega ning ülikooli lõpetamise ajaks oli neil kaks last.

Praeguseks on Urmasel viis last, kolm täiskasvanud poega ja kaks gümnasistist tütar. “Viimased on “kosmonaudid” – vanem võitis 2018. aastal Rakett 69 saate, noorem on praegu võistlustules.”

Teaduse rada

Ülikooli lõpetas Urmas kirurgina ja töötas mõned aastad onkoloogia dispanseris. Siis aga kaldus ta teaduse

radadele. “Oma rolli mängis nii keskkond kui juhus. Ühest küljest oli mul teaduse ja akadeemilise karjääri vastu huvi ning motiveeris ka kõrgem palk. Minu isa, kes oli tol ajal dotsent, sai palka 320 rubla kuus. Mina arstina 110. Üsna tuntav vahe, kas pole? Ja nagu ütles üks mu tore sõber, praegune tubli tohter Pärnus: “Kui oled Tartus arst ja sul ei ole teaduskraadi, siis oled nagu sekundaarsete sootunnusteta.” Juhus realiseerus aga siis, kui professor Kaljo Villako, keda ma pean üheks oma suuremaks õpetajaks, uuris

minult, et kas mul seal onkos igavaks ei lähe? Ta käis välja idee, et Agu Tammele on ÜMPIs enteroloogia labor ja neil oleks vaja kedagi, kes mõistaks roti peensoolel operatsioone teha. Läksin proovima, andsin sõrme ja lõpuks kogu käe. Need olid huvitavad ajad ja see osa teadusest sai ka 1990. aastal minu kandidaadiväitekirjaks.”

Julge hundi rind on rasvane

Kaheksakümnendate lõpp ja üheksakümnendate algus olid ühiskonna elus toredad ja tormilised, ent siis sai ka

selgeks, et sellist teadusasutuste võrku nagu vene ajast päranduseks oli saadud, Eesti riik ei vaja.

“Taaskord juhuse läbi sain haiglasse tööle, sinna kutsus mind dotsent Heino Hanson, kes oli mu vanemate peretuttav. Julge hundi rind on rasvane (ja haavleid täis). Alustasin tööd Maarjamõisa Haigla laboriosakonna juhatajana. Pean aga tunnistama, et ma ei teadnud suurt midagi haiglalabori tööst. Samas teaduslabori kogemus mul oli ja olin tolleks ajaks ka mõningal määral Soome haiglalaborit siiski kogenud.”

“Esimene emotsioon oli enam kui ehmatav. Maarjamõisa haigla labori (nagu toona ka pea kõigi teiste) tehnilise varustatuse tase oli uskumatult madal. See võib kõlada praegusele põlvkonnale uskumatult, kuid veenivered olid lahtises katsutis. Väga palju kasutati kapillaarverd ja palju pipeteeriti suuga. Valdavad olid käsitsimeetodid.”

Labori ainuke arvuti oli Urmase laual. See oli ka üks tema töölemineku tingimusi. Arvuti oli asendamatu arengu tööriist, millega sai alustatud Põhjamaade sõprade n-ö pommitamist “kerjakirjadega”, mille sisuks oli: “Kui teil on midagi, mida te enam ise ei kasuta, kuid mis on veel töökorras, saatke meile!” Ja see töötas.

“Võib öelda, et esimene “tööstusrevolutsioon” laboris toimuski sellisel meetodil ning juba aastaga oli pilt hoopis parem. Me saime väga mitmesugust abi alates automaatpipetidest kuni analüsaatoriteni. Viimastest on mul hästi meeles Coulter S8-d (hematoloogia) ja esimene Hitachi 705 (keemia). See oli imeline aeg, sest ise pidi olema ka kogu aeg “kätpidi küljes”. Nii näiteks tundsin ma Coulterite hingeelu ja sisemust läbi ja lõhki ning mõnigi kord tuli seal ka hilisel õhtutunnil küünarnukkideni sees olla, et masin jälle töökorda saada.”

CV

URMAS SIIGUR lõpetas 1981. a kiitusega Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonna ning 1982. aastal kirurgia internatuuri. Ta on avaldanud üle 40 teadusartikli, peamiselt mikroöbikoloogiast. Urmase kaitses kandidaadiväitekirja Tartu Ülikoolis aastal 1990, doktoriväitekirja 1997. aastal Karolinska Instituudis Stockholmis.

TEENISTUSKÄIK

- 1982–1984 – Tartu Linna Onkoloogia Dispanser, kirurg
- 1982–1991 – TÜ üld- ja molekulaarpatoloogia instituut, vanemlaborant, nooremteadur, teadur ja vanemteadur
- 1991–1996 – Maarjamõisa Haigla, laboriosakonna juhataja
- 1996–1999 – Tartu Ülikooli Kliinikum, ühendlabori juhataja
- 1999–2002 – SA Tartu Ülikooli Kliinikum, juhatuse liige, haldusalaks ravi-, õppe- ja teadustöö
- 2002–2018 – SA Tartu Ülikooli Kliinikum, juhatuse esimees
- Alates 2020. aasta jaanuarist ajakirja Eesti Arst peatoimetaja

Järgmiseks sammuks oli Tartus olevate laborite ühendamine. “Peab tunnistama, et alguses oli sellele ideele nii mõnegi haigla juhi kindel vastuseis. Samas oli Maarjamõisa labori edulugu väga hea müügiargument ning nii sündiski 1996. aastal Kliinikumi ühendlabor. Mastaabiefekt oli selgelt tunda. See kooslus oli juba arvestatav ka oma investeerimisvõime poolest.”

Nomen est omen

Kahetsakümnendate lõpp ja üheksakümnendad oli ka paljude erialaseltside ja liitude taas- või ümbersünni aeg. Taastati arstide liit, millest on tänapäevaks saanud väga võimas organisatsioon.

Nagu ütles üks mu tore sõber, praegune tubli tohter Pärnus: “Kui oled Tartus arst ja sul ei ole teaduskraadi, siis oled nagu sekundaarsete sootunnusteta.”

“Ka meie erialal oli ärkamisaeg. *Nomen est omen*. ELMÜ eelkäija nimi oli Eesti Arst-laborantide Selts, mis kõlab üsnagi veidralt. Tegu oli russiaisimiga.¹ Samamoodi narrilt võiks kõlada näiteks arst-velskrite või arst-õdede selts. Tuli välja mõelda ka eriala nimi ja selleks sai pärast mitmeid vaidlusi laborimeditsiin. Kui saabus aeg, et kõik senised liidud ja ühingud tuli ka vastavatesse registritesse kanda, moodustati Eesti Laborimeditsiini Ühing. Vaieldamatult on see kaasa aidanud eriala arengule ja prestiiži tõstmisele teiste kolleegide seas.”

Kliinikumi moodustamine

“Ühendlabori tegemine andis mulle julguse ka kliinikumi moodustamisel kaasa lüüa ning nii ma sattusingi “järgmisele orbiidile” ehk kahekümneks aastaks kliinikumi looma ja juhtima. Ka see on olnud imeline aeg! Maarjamõisa on selle ajaga tekkinud uus meditsiinilinnak ja kujunes välja suur akadeemilise õhustikuga toimiv organisatsioon.”

Praeguseid suundumused kliinikumi sees ja selle ümber teevad Urmast mõneti ärevaks. “Kliinikumi jõud ja omapära on just ülikooli ja haigemaja integratsioonis, mida minu meelest kiputakse läbimõtetult murendama.”

¹ Tegu oli vördlaenuga vene keelest (*Общество врачей-лаборантов*).